

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 9/II.

Leto I.

LJUBLJANA, 27. novembra 1924.

Stev. 15.

Sodrug v Celju obtoženi!

25. in 26. t. m. se je vršila v Celju obravna proti 20 sodrugom, povečini rudarjem iz revirjev, s. Klopčičema in s. Klincu iz Ljubljane. V tem trenutku nam niti potek niti rezultat procesa ni še znan. Ponovno pa dvigamo najenergičnejši protest proti temu, da oblast še vedno izroča usodo nešteti delavskih družin orjunaškemu državnemu pravdniku dr. Rusu. Mi protestiramo v zavesti, da ne bomo dosegli odziva, toda v zavesti, da bodo delavci in kmetje v sodišču spoznali ustanovo buržuazne razredne justice in bodo izgubili vero v pravičnost vsega kapitalističnega sistema.

Pozdravljamo sodruga obtožence!!

In kar nas je na „svobodi“, se zaklinjamo, da ne bomo odjenjali od dela za rdečo proletarsko bodočnost.

S. Hlebec

je bil izpuščen po več kot 18 tednih preiskovalnega zapora „na svobodo“. On je zadnji izmed sodrugov, ki so bili zaprti v Ljubljani.

K volitvam.

Vse kapitalistične države, bodisi monarhije ali republike, bolujejo na kronični bolezni, ki te države organsko razkroja in jih vedno bolj slabi. Politiki, ki se smatrajo za poklicane, da zdravijo razkrajajoči se organizem kapitalističnih držav, zdravijo in zdravijo, a bolniki postajajo vedno slabše, ker ti zdravniki uporabljajo samo sredstva, ki naj bi olajševala bolečine, nočejo pa izvršiti temeljite operacije na izvoru te bolezni, nočejo odpraviti nasprotstva med družabnim proizvodnjem in zasebnim razdeljevanjem produktov. Odstranitve tega izvora bolezni si niti ne želijo, ker oni od te bolezni živijo.

Kraljevina SHS spada v vrsto takih bolnikov in meščanske in malomeščanske stranke s svojimi voditelji so taki zdravniki, ki živijo od bolezni in zato ne želijo in nočejo odstraniti izvora, ki te bolezni povzroča.

Blizamo se volitvam in voditelji strank iščejo zopet novih receptov, samo za olajšanje, ne pa za odstranitev vzrokov bolezni. Pričenja se huda konkurenca, katerega zdravnika in kako zdravilo si bo izvolilo ljudstvo, ki trpi vse bolečine takega fušarskega zdravljenja. Vršijo se ameriška reklama za ničvredne recepte (volivne parole), kakor za vsak ničvreden material. Vsi zdravniki pa so vkljub medsebojni ostri konkurenci sporazumljeni, da prikrivajo ljudstvu, ki trpi,

prave vzroke bolezni, da bi ljudstvo samo z radikalno operacijo ne odstranilo izvora bede, pomanjkanja in trpljenja in odstranilo vse fušarske mazače, vse politične ljudske konjederce.

Korupcija, stomilijonske sleparije, velikanske golufije in tatvine ljudskega denarja, to je eden pojav izmed posledic velike bolezni. Kako zdravilo predlagajo meščanske stranke, ki so se vse okoristile pri teh nečednih poslih in v resnici ne želijo, da bi se korupcija odpravila, ker imajo vse kapitalistične stranke na izmeno profit od korupcije? Pravijo, da bi bilo dobro sredstvo zakon proti korupciji. Ali ni že v kazenskem zakonu golufija in sleparija kaznjiva? Ali velja kazenski zakon samo za ljudstvo, za politične konjederce pa ne? Tako je, in tudi če bi zakon proti korupciji bil kedaj sprejet, ne bo kaznovan niti Rade Pašič, niti noben glavnih slovenskih korupcionistov, in to vedo dobro eni in drugi. Zato pa prikrivajo pravilno parolo za pobijanje korupcije, ki se glasi: *Ljudski denar se je kradel — ljudstvo naj sodi! Kapitalističnim sodnikom ne zaupamo! Hočemo izvolitev ljudskega tribunala za preganjanje in kaznovanje korupcionistov!*

Parlament je bil razpuščen. Vlada, ki je imela večino, je dobila brco, PP-režim, ki je bil v manjšini, je dobil volilni mandat. „Nasilje, pogazitev zakona, samodržci, absolutisti itd.“ — so proti posledicami kričali klerikalci. Nikdar pa niso nastopili proti vzroku teh posledic, ampak so dosledno podpirali monarhiste. Celo Radičevcem so hoteli podtakniti krivdo, ker se Radič ni hotel odreči republiki in se ukloniti monarhističnim centralistom. In še danes so klerikalci kar naprej monarhisti.

Velikanske davke mora plačevati delavec in kmet. Kakšno rešitev predlagajo kapitalistične meščanske stranke? „Davčna reforma, odložitev eksekucij“ in slično. Nobena meščanska stranka pa ne pove, da plačujejo: brezposelni delavec, bajtar na deželi, tovarnar in veleposessnik, enake indirektno (posredne) davke, da pri vsakem kilogramu sladkorja, soli, vžigalic itd. plača enak davek milijonar in revež. Nobena meščanska stranka ne pove, da je odprava vseh indirektnih davkov in uvedba samo direktnih progresivnih davkov po premoženju najboljša zdravilo.

Trboveljska družba, Kranjska industrijska družba na Jesenicah odpuščajo delavce, češ, da ni dela, da ni naročnikov. Ob istem času zmrzujejo ljudje po mestih, ker ni premoga in čuti se pomanjkanje izdelkov K. I. D. Nobena meščanska stranka ne pove, da je vzrok tega nasprotstva v tem, da Trboveljska družba in enako vsi drugi kapitalisti ne producirajo radi potreb ljudstva, ampak radi profita, in da je treba kontrole nad produkcijo z delavske strani.

Kmetje se izseljujejo v Ameriko, kmečki sinovi morajo v tovarne in rudnike, ker nimajo dovolj zemlje, ki bi jih preživljala. Grofje, grajščaki pa posedujejo ogromna zemljišča, ki leže deloma neobdelana, a kolikor se jo obdeluje, jo obdelujejo delavci in dninarji in najemniki. Meščanske stranke sicer govorijo o agrarni reformi, nobena pa ne dela za agrarno reformo, ki bi iz-

polnila življensko zahtevo kmetov: vso zemljo tistim, ki jo obdelujejo sami z lastnimi rokami. Nobena kapitalistična stranka ne pove, da kmetje ne bodo dobili toliko časa nobene zemlje, dokler bodo agrarno reformo sestavljali zastopniki kapitalistov.

To je par vprašanj, ki kažejo, da ti meščanski politiki niti posledic ne zdravijo z dobrimi reformami. Kje naj kdo še upa, da bodo mogli preprečiti popoln razkroj, ki mu gremo nasproti.

Razkrinkano izdajalstvo social-patriotov.

Socialpatriotski kolovodje tožijo podjetnika za izplačilo 60.000 Din za posrečeno udušitev kovinarske stavke v Brodu na Savi. — Za izrečene sumnje imamo po dveh letih sodnijske dokaze.

V najhujši zimi v decembru 1922 so kovinarji v tvornici vagonov v Brodu na Savi stopili v stavko, ker niso hoteli sprejeti akordnega dela, katerega jim je vsiljevala tvornica. Stavka je trajala do konca januarja 1923 in to stavko, katero je vodila razredno zavedna organizacija „Savez radnika metalne industrije“, so podpirale moralno in materialno ostale neodvisne strokovne organizacije v celi državi. Socialpatriotje, ki niso mogli pri zavednih brodskih kovinarjih pred stavko dobiti pristašev, so nastopili proti stavki in pričeli z organizacijo štrajkbreherjev. Kdor ima še „Strokovno Borbo“, se lahko prepriča, da smo tedaj že povedali, da Bračinac prodaja proletarske interese, računajoč, da bodo po zlomljeni stavki odpuščeni zaupniki in funkcionarji neodvisne kovinarske organizacije in da se mu bo tako posrečilo vpostaviti svojo organizacijo. „Delavec“, ki ga izdajajo Uratnik-Svetek-Golmajerjevi socialpatrioti, je tedaj pisal, da mora stavka propasti, ker jo vodijo komunisti, ki ne poznajo prave strokovne taktike, in da Bračinac pravilno ravna, če organizira štrajkbreherje in poziva na delo, ker bo s tem pomagala in omilila bedo kovinarjev, ki so jih zapeljali komunisti. Socialpatrioti so izdajali letake proti nadaljevanju stavke in socialpatriotski župan Broda Bublč in Bračinac s svojim štabom so hodili na posvetovanja v pisarno k ravnatelju tvornice, da „omilijo“ bedo in „pomagajo“ delavcem. Bublč je zahteval prihod vojaštva, kar pa je vojni komandant odklonil, ker so delavci bili mirni. Prvi Bračinčevi štrajkbreherji so bili socialpatriotje Zinauer, Savič, Rakič in Šarkandi, in za njimi so socialpatriotje pripeljali štrajkbreherje v večjem številu še iz drugih krajev. Po petih tednih je socialpatriotom uspelo zlomiti stavko, delavci so morali po nasvetu Bračinaca pustiti osemurni delavnik in sprejeti akordno delo in tvornica je odpustila vse zaupnike neodvisne kovinarske organizacije in nabila razglas, da bo vsakdo odpuščen, ki bi še pripadal tej organizaciji, da pa tvornica nima ničesar proti temu, če se organizirajo vsi delavci v „pametni“ Bračinčevi organizaciji, ki je od tvornice dobila prostoro za organizacijo in pa zagotovilo, da bo le po predlogu Bračinca-Petrinca spre-

Pri volitvah bodo zavedni delavci in kmetje pokazali, v koliko so se že prepričali o neuspešnosti zdravljenja posledic in prišli do spoznanja, da je najboljša zdravilo: odstranitev vzrokov bede, pomanjkanja in krivic. Pokazalo se bo, v koliko se je že med ljudstvom utrdilo prepričanje, da ležijo vzroki teh pojavov v gospodarski in politični absolutistični diktaturi manjšine kapitalistov nad večino delavcev in kmetov, iz katere izvira vso zlo, ki ga tako težko nosimo.

jemala in odpuščala delavce. To je na kratko zgodovina brodske kovinarske stavke.

Mi smo vedno trdili, da so socialpatriotje navadni plačani agenti buržuazije in da prodajajo proletarske interese. Dokazati z dokumenti do danes nismo mogli, ker se taki posli delajo tajno. In tudi danes bi še ne imeli dokazov, če bi tvornica ne prišla v krizo. Vsled krize je tvornica pričela odpuščati kovinarje, razume se pa, da so socialpatriotski kolovodje do zadnjega ostali na delu. Pred par dnevi pa so pričeli odpuščati zadnje delavce, med njimi so bili odpuščeni tudi Savič, Šarkandi, Rakič in Zinauer. In sedaj se je celo izdajalstvo odkrilo. Tvornica jih namreč ne potrebuje več in zato jim ni hotela izplačati juževne plače za udušenje kovinarske stavke in zapeljevanje delavcev. Socialpatriotje pa so vložili pri obrtnem sodišču tožbo, v kateri zahtevajo: da jim tvornica izplača za 10 let plačo po 500 Din mesečno, t. j. po 60.000 Din, kakor so se pogodili, če jim uspe zlomiti štrajk. Oni so svojo obljubo (zlomiti štrajk) držali in zato se obračajo na sodišče, da ono prisili tvornico, da ona izpolni svojo obljubo, kakor so jo izpolnili sami. Tvornica je namreč obljubila vsakemu socialpatriotu-zaupniku 60.000 Din, če zlomijo štrajk, pozneje so se pa pogodili, da te vsote ne dobijo naenkrat, ampak skozi 10 let po 500 Din mesečno. (Tvornica se je bala, da bi oni s 60.000 Din odšli in da bi težko našla druge tako nesramne izdajalce, zato jim je dajala po malem, da bi dalje časa vršili svojo agentsko-izdajalsko službo.)

Obrtno sodišče je tožbo odstopilo sodnji v Brodu, da se izjavi, ali so take nemoralne pogodbe sploh veljavne. Lumpe zastopa pri sodišču dr. Biga, tvornico zloglasni dr. Spiegier.

Glavni krivci Bračinac, Petrinjac in Bublč še niso vložili tožbe. Zakaj ne? Ali so bili toliko prefrigani, da so zahtevali in dobili vse na enkrat, ali pa hočejo s tem prikriti svojo grdobijo, da bi lahko še kje drugje nadaljevali svoja izdajalstva. Ni pa misliti, da bi mogli biti oni nedolžni, ker Šarkandi, Savič in drugi so bili samo pomagači, samo orodje v rokah Bračinaca, Petrinjca, in pomagači dobe vedno manj kot mojstri.

Dve leti smo jih obtoževali pred

proletariatom, ne da bi mogli dokazati. Slučaj jih je prisilil, da so se sami razkrinkali. Koliko slučajev pa bo ostalo še prikritih? Taka je torej „strokovna taktika“ socialpatriotov. Delavstvo se bo s studom odvrnilo od teh in enakih izdajalcev in parola vseh zavednih delavcev: *Proč s socialpatriotskimi izdajalci! Snujte borbene, resnično razredno zavedne organizacije!*

Poziv k samoobrambi pred sodiščem.

SS. Hlebec in Stanovnik oproščena.

Dne 18. t. m. se je na ljubljanskem sodišču vršila obravnava proti sodrugoma Hlebecu in Stanovniku (iz Borovnice) in faktorju Jugoslovanske tiskarne. Corpus delicti so bili znani letaki, ki jih je Nezavisna delavska stranka po nasilstvih Orjune v Trbovljah, nad ss. Lemežem in Juvanom in drugih izdala na delavstvo in ga pozivala na samoobrambo. Ta proces, ki je samo en člen v verigi preganjanja delavstva od strani režimov PP. in DK. (Davidovič-Korošec), je vzbudil med ljubljanskim delavstvom toliko več pozornosti in zanimanja, ker je bil s. Hlebec z dolгим, nad 18 tednov trajajočim preiskovalnim zaporom iztrgan iz njegove srede. — Razpravna dvorana je bila polna delavcev. Obtožena sodruga je zagovarjal dr. Adlešič. Obtožnica jima je očitala, da sta širila tajno, nezakonito tiskane letake, ki so izzivali nemire in tako hoteli rušiti red in mir v državi.

Po zagovoru obtožencev je dr. Adlešič pokazal na situacijo, v kateri so letaki izšli: izšli so potem, ko so se odigrala glavna nasilstva Orjune nad slovenskim delavstvom, potem ko so se orjunaši na grobu svojih tovarišev zaprisegli, da se bodo osvetili „tudi izven pozitivnih zakonov te države“. To je bilo pozivanje na ru-

šenje reda in miru, a besedam so sledila dejanja. Če je Nezavisna delavska stranka izdala takrat poziv k samoobrambi, ni bilo to rušenje, ampak vzdrževanje reda.

Sodišče je oba sodruga oprostilo. Sodrug Hlebec so pridržali še en dan v zaporu, potem je bil izpuščen in veselo pozdravljen sredi ljubljanskih sodrugov.

Kaj so storili klerikalci za slovenskega delavca in kmeta?

Prej so ga navduševali za avstro-ogrsko monarhijo in habsburško dinastijo.

Hujkali so ga na svetovno klanje in od kmetov izsiljevali vojna posojila, jim takorekoč kradli denar za kanone in puške.

Ko se je avstro-ogrska monarhija podrla, so klerikalci in tudi žerjavovci, s socialdemokrati stvorili pokrajinsko vlado in na svojo roko sklenili, da brez vsake garancije prodajo Slovenijo srbski buržuaziji. To so storili za ceno par ministrskih stolčkov.

Delali so na vse načine, da preprečijo prve volitve v Jugoslaviji, ker so se bali volje in obsodbe delovnega ljudstva.

Udušili so štrajk lačnih železničarjev in streljali železničarske družine.

Izigrali so agrarno reformo in zaščitili veleposestnike.

Naprtili so težke davke.

Skupaj z drugimi meščanskimi strankami so pripravili najnernejšo reakcijo nad delavcem in kmetom in zakrivali, da je prišla beda delavcev in kmetov do neznosti.

Nagoljufali so delavce in kmete Slovenije za avtonomijo.

Avtonomijo Slovenije so drugič popolnoma prodali in izdali za vstopom v monarhistično Davidovičevo vlado.

Uklonili so se volji militaristične klike in srbske buržuazije in postopali proti delavsko-kmetškemu gibanju v Sloveniji z najhujšim nasiljem, ki ga ne presega niti orjunski teror.

S svojo reakcionarno in izdajalsko politiko so pripravili povratek Pašič-Pribičevičevega režima.

Sedaj hočejo ponovno nagoljufati delovno ljudstvo Slovenije in razbiti njegove vrste.

Delavci in revni kmetje morajo zato v svojem lastnem interesu nastopiti proti klerikalcem.

Kam?

Davidovič-Korošec-Spahova vlada je odgnana z ministrskih stolčkov.

V Jugoslaviji vlada zopet Pašič-Pribičevičeva diktatura, ki hoče z nasiljem in korupcijo dobiti večino v bodočem parlamentu.

Ko so bili klerikalci v opoziciji in na vladi, so se najbolj bali odkritega boja delavcev in kmetov, zato so hoteli uspavati delovno ljudstvo z lepo donečimi frazami in s tem izigrati njegovo gibanje za nacionalno in socialno svobodo.

Kam naj se odloči delavec in kmet? Za Pribičeviča ali za Korošca in Prepeluha? Za nobenega od teh! Eni kot drugi pomenijo nesrečo za delovno ljudstvo.

Delavci in kmetje morajo nastopiti samostojno kot *delavsko-kmetški blok* proti reakcionarni buržuaziji in klečep-laznim klerikalcem, Prepeluhom in socialpatriotom. Ne na desno, ne na sredo! Ampak na pot *enotne fronte delavcev in kmetov!*

fašistične in bloku laži demokratične buržuazije treba postaviti tretji blok — blok enotnega proletariata. Ali z veseljem pozdravljamo to misel, zlasti ker jo slišimo od onega dela delavskega gibanja, ki se doslej niti potom tiska ni zavzemal zanjo, kaj šele da bi organizatoričnem zanj odeloval. Pristavljamo samo, da v ta tretji blok kot čisto naraven zaveznik v boju proti buržuaziji spada tudi kmet. Dalje piše „Socialist“, da je socialistična stranka „poklicana, zbrati ves delavski element na enotno listo“. Kar se pa tega tiče in številica socialističnih glasov iz zadnjih volitev, se spominjamo zadnjega kongresa soc. stranke v Mariboru (gl. 10. št. našega lista) in mislimo, da bi delavci za listo stranke, obstoječe iz 400 konzumarjev in 300 navadnih članov, ne mogli in ne smeli glasovati. Če je vodstvu stranke res kaj za enotnost, potem ne bodo postavljali svoje liste in s tem cepili proletarsko moč, ampak se bodo šli sporazumevat z ostalimi delavskimi skupinami, da se vpostavi enoten delavsko-kmečki blok. Predvsem pa: delavci sami morajo o tem odločevati. — Če bo vodstvo samo v svoji pisarni pisalo in govorilo o enotnosti, v resnici pa pri volitvah uganjalo separatizem, jih bo delavstvo obsodilo in zavrglo.

Iz sovjetske Rusije.

Resnica o sovjetskih ječah.

Moskovski korespondent londonskega buržuaznega dnevnika Daily Express je obiskal žensko pobiljevalnico v Moskvi in po obisku zapisal v zapisovalno knjigo (14. aprila letos): „Mislim, da je ta ječa najboljša izmed vseh, kar sem jih videl doslej.“ — Amerikanski buržuazni žurnalista Harry Ford je po obisku v kaznilnici v Sokolnikih zapisal: „Svoboda občejanja med jetniki, na katero sem tu naletel, je nekaj, česar doslej še nikjer drugod nisem videl. V tej svobodi je vzgoja, ki so je jetniki potrebni. Je pa s tem tudi dokazana globoka zavest o vrednosti človeške osebnosti, zavest, ki je značilna za sedanjo vlado Rusije.“

Kmetje in knjige.

S posebnim prizadevanjem širijo sovjeti prosveto po deželi. Po podatkih Glavnega političnega vzgojnega komiteja so v mesecih oktober — december 1923. razposlali 146.727 knjig po deželi.

Gospodarski uspehi proletarske Rusije.

Po treh letih imperialistične in po treh letih državljanske vojne so produktivne sile ogromne ruske države s 130 milijonov prebivalcev padle na jako nizek nivo. Žetev je koncem vojne padla na 88%, po treh letih revolucije na 62%, za časa velikega glada celo na 43% predvojne. Produkcija v industriji je l. 1917 padla na 77%, l. 1920 na 18%, enako je blagovni transport l. 1920 znašal 18% predvojne. Vse rusko narodno gospodarstvo je l. 1917 doseglo 85%, l. 1920 pa komaj 40% normalnega. Dohodki ruskega delavca so l. 1920. znašali komaj eno tretjino povprečnega življenjskega položaja, kmetje pa so v letih 1921. do 1923. trpeli od strašne lakote. Za karakteristiko gospodarskega položaja v Rusiji, ki je svoj čas z žitom oskrbovala uvozne države za polovico, je značilno dejstvo, da je l. 1921.-22. sama uvažala žito.

Politične beležke.

Slovenski kmetje in slov. republikanci.

„Slovenski republikanec“ (tako prekrščen Avtonomist) je v svoji zadnji številki na vprašanje: Zakaj gre? pri volitvah namreč odgovoril, da gre za to: da slovensko ljudstvo protestira proti dosedanemu načinu vladanja in da zahteva preureditev države v smislu federativne republike. Mi se strinjamo s temi zahtevami, odkrito pa moramo povedati, da v njih ne najdemo rešitve svojega omajane gospodarskega položaja. Kmečki volilci bodo protestirali proti dosedanemu vladanju, izrekli se bodo za federativno republiko, zraven pa bodo potipali pod lupino teh lepih parol: ali je znotraj kaj jedra? In dali bodo svoje zaupanje tistim iz svoje srede izvoljenim zastopnikom, ki se bodo z njimi vred borili proti vaški in mestni gospodi. Obstoječi režim, ki izsesava krajcarje naših krvavih žuljev, da v Belgradu razkošno živi peščica srbskih špekulantov, ni megla, ki je prežene snop sončnih žarkov. Ta režim sloni predvsem na močnih gospodarskih organizacijah kapitalistov in vaških odernov, njega podpira cela vrsta oboroženih oficirskih, vojaških in fašističnih band, naše duše pa peha v temo potom obsežnega prosvetnega aparata (šole, tiska, društev itd.), zavoljo česar smo doslej samo tavalili in še nič do-

segli. Mi se borimo proti dosedanemu režimu; toda mi vidimo v njem še vse polno drugih slabih strani, ne samo goljufivo zamenjavo kron v dinarje. Mi se borimo za samostojno republiko, združeno v federaciji balkanskih republik. Toda gosposlje pri „Slov. republikancu“ se motijo, če mislijo, da nam je republika samo znamenje na nebu kakor v turških časih. Mi hočemo delavsko-kmečko republiko; mi nočemo republikanških kupčij z domačo buržuazijo, mi hočemo poštenega obračuna z njo. To pa bomo dosegli samo, če se združimo z delavci in če se z njimi vred borimo. Da, borimo, gospoda Prepeluh in Lončar, kajti samo volilne kroglice niso rešilne. Treba je boja z vaško in mestno buržuazijo, treba predvsem gospodarskega boja, treba se je obraniti tudi oboroženega fašističnega nasilja, otresti se moramo duševne teme in ustvariti novo delavsko-kmečko prosveto. Zato pa slovenski kmetje ne bomo glasovali za politične špekulante, ki prihajajo k nam magari z lepo napisanim programom, glasovali bomo za delavsko-kmečki blok, ki se mora zgraditi od spodaj, iz volje kmetov in delavcev samih, potem volitev bomo izjavili, da se hočemo boriti

za slovensko federativno republiko, za delavsko-kmečko vlado.

Vašcan.

Za režima PP.

V Bakracu na Hrvaškem so orjunaši napadli dva hrvatska sokola. Trgovski pomočnik Reichnitzer, eden od njiju, je dobil močan zunek z nožem in čez pol ure umrl. Morivec se svobodno sprehaja.

Belgrajski list o izidu angleških volitev.

Belgrajski kapitalistični list „Privredni pregled“ razlaga v daljšem članku, kakšen pomen ima sprememba angleške vlade. Kakor vsi buržuazni listi, tudi ta daleko precenjuje pomen volitvene borbe, končuje pa: „Prava in glavna skrb konservativne stranke bo, da koncentrira vse svoje moči, da pa tudi ves svet organizira proti ruskemu komunizmu. Bil se bo boj na življenje in smrt. Drugačen (namreč boj, op. ur.) ne more biti, kajti med kapitalizmom in komunizmom ni kompromisa.“

Tako kapitalističen žurnalista. Radič pa pravi, da je Baldwin „poštenjačina“.

Kdo ve, zakaj imamo rešim PP?

Socialisti in tretji volilni blok.

Zadnja številka „Socialista“ prinaša na uvodnem mestu dva zanimiva članka, kjer razmišlja o volitvah in delavcih in nazadnje prihaja do zaključka, da je proti bloku

Maksim Gorkij:

Deveti januar.

(Nadaljevanje.)

„Niste me ubili... To zato, ker sem vam govoril sveto resnico.“

Množica se je zopet mrko in počasi dvigala naprej in pobirala mrtve in ranjene. Nekoliko ljudi se je postavilo poleg tega, ki je govoril vojakom, in so tudi, segajoči mu v besedo, kričali, pregovarjali jih, grajali brez srda, tožno in s sožaljem. V njih glasovih je še vedno zvenela naivna vera v zmago pravične besede, želja, dokazati nesmisel in blaznost krutosti, vzbuditi spoznanje težke pomote. Trudili so se in hoteli prisiliti vojake, da spoznajo sramoto in gnjusobo svoje prisiljene vloge...

Častnik je potegnil izza pasu revolver, ga skrbno pregledal in se napotil k tej grupi ljudi. Ona se mu je umikala, ne da bi hitela, kakor se

umika človek pred kamnom, ki ne drči naglo z gore. Modrooki bradati človek se ni umaknil, nego je sprejel častnika z vnetim ukorom in mu kazal s široko gesto kri naokrog.

„Kako opravičiti to, pomislite? Ni opravičbe!“

Častnik je obstal pred njim, nemirno namršil obrvi in stegnil roko. Strela ni bilo slišati, videl se je le dim, ki je obdal morilčevo roko enkrat, dvakrat, trikrat. Po tretjem so se človeku zašibile noge, opotekel se je nazaj, mahnil z desno roko in padel. K morilcu so planili od vseh strani — on se je umikal, mahal s sabljo, suval vse s svojim revolverjem. Neki deček je padel pod njegove noge, on ga je sunil s sabljo v trebuh... Kričal je z rjovečim glasom, skakal na vse strani, kakor uporni konj. Nekdo mu je vrgel kapo v obraz, obmetavali so ga s kepami okrvavljenega snega. K njemu je prihitel narednik in nekateri vojakov, ki so nastavili bajonete. Takoj so se napadalc razbežali. Zmagovalec je

grozil skupaj z njimi s sabljo, nato pa jo je nenkrat spustil in še enkrat zabodel dečka, ki se je plazil ob njegovih nogah, ves krvaveč.

In zopet je nosljajoče zapela tromba. Ljudje so se naglo umikali s trga pred tem zvokom, ki se je cvileče zvijal v zraku in točno orisaval prasne oči vojakov, hrabrost častnikovo, njegovo sabljo na koncu rdečo, razmršene brke...

Živa, rudeča barva krvi je dražila oči in jih privlačevala k sebi, vzbujala pijano in zlobno željo, videti je vedno več, videti je povsod. Vojaki so, kakor da so postali pozorni, stegovali vratove in zdelo se je, kakor da so iskali z očmi še žive cilje za svoje kroglice...

Častnik je stal na krilu in, mahajoč s sabljo, nekaj kričal, sunkoma, srdito. Ljudje...

Od vseh strani so mu v odgovor doneli kriki:

„Rabelj!“

„Lopov!“

Začel je poveljati svoje brke. (Dalje prih.)

Toliko bolj pa se moramo čuditi uspehom, ki jih je proletarska Rusija dosegla v teh štirih letih po državljanski vojni (po 1. 1920.), zlasti pa v zadnjih dveh letih po lakoti 1921-22.

Poljedelstvo, s katerim se peča ogromna večina naroda, je lani doseglo 10 milijonov desetlin posevka (19 procentni prirastek) in tri četrtine normalne produkcije. Enako je znatno napredovala živinoreja. S tem si je Rusija spet pridobila važno vlogo na mednarodnem trgu kot izvozna država za žito in druge poljske pridelke.

Še važnejši je porast industrije, ki

dosega zdaj 45% (skoro polovico predvojne). Produkcija raste mnogo hitreje kot število zaposlenega delavstva, kar pomeni, da raste produktivnost posameznikov. Plača industrijskega delavca se je tekom zadnjih treh let skoro podvojila (in v kapitalističnih državah, recimo v Macdonaldovi Angleški??). Približuje se dvema tretjinama predvojne.

Sovjetska Rusija ima še velike težkoče izza kapitalizma: veliko število industrijskih naprav in strojev je razrušenih, stanje produkcije je v pogledu tehnike še zaostalo. Toda njen brzi napredek je v primeri s

stanjem leta 1820-21 naravnost presenetljiv zlasti če ga primerjamo z večnimi krizami kapitalističnega sveta, iz katerih se tudi z vnetim podpiranjem socialne demokracije ne more izkoptati.

Ali si že pogledal, če si v volivnem imeniku?

Prijavite čuvarje naših volivnih skrinjic! Glejte tozadevno opozorilo na naslovni strani lista!

Internacionalni pregled.

Dva procesa.

Buržuazija se poslužuje vseh mogočih sredstev, da zajezi zmagoviti pohod delavskega razreda. Varnost z demokracijo in parlamentarizmom, dokler se da, kakor hitro pa se začne maso probujati, preide k odkritemu krvavemu terorju. Razen svinca mu pri tem hvaležno služijo sodišča. Naslednja dva procesa sta živi pričci za to.

Estonska.

Estonska je ena izmed majhnih držav ob Baltičkem morju, ki so se za revolucije odcepile od Rusije. Mlada, osamosvojena buržuazija je v teh državah udušila vse delavske revolte in se je pač pod vplivom — predvsem zlatim vplivom — evropskih kapitalističnih velevladi do danes posrečilo, da na meji sovjetske Rusije ohrani vlogo reakcionarnega, terorističnega eksponenta evropskega velekapitala. To vlogo občuti predvsem delavski razred teh držav, ki je vržen izven zakona in ki trpi neznašljiva nasilja. Zlasti se je buržuazija izkazala spretno v izrabi sodišč. Znana je smrtna obsodba mladega estonskega delavskega voditelja Kingiseppa, znano je, da je bil pred par leti osemnajstleten študent obsojen na dosmrtno ječo, ker so pri njem našli komunistične knjige. Tem in še nešteti drugim nasilnim procesom se je v zadnjem času pridružila nova grozovita obsodba.

10. novembra se je v Revalu, glavnem mestu Estonske, vršila obravnava proti 149 delavcem. Ta proces je pokazal, da je razredni boj sploh hudodelstvo. Šestdeset tujih policistov je nastopilo kot priče. Sodno poslopje je bilo zastraženo po policiji, žandarmeriji in vojaštvu. Na predvečer so po celi državi aretirali nešteto delavcev, da bi s tem preprečili demonstracije. Dva delavca, ki sta bila poskusila vdreti v ječo in rešiti zaprte, so obsodili na smrt in takoj obsodbo izvršili. Ko so sodniki vstopili, so obtoženi vstali in zapeli internacionalo. Mnogo poslušalcev je bilo z njimi, na kar so nekatere aretirali. — Obtoženi Tomp, poslanec, je bil predan vojaškemu sodišču, ker je rekel sodnikom: „Vi sami boste kmalu v zaporih.“ Bil je obsojen na smrt in takoj ustreljen. — Ko so sodniki vprašali obtožence, ali se čutijo krivim, so odgovorili: „Čutimo se krivim samo, da smo premalo storili za osvoboditev delavskega razreda.“ Zagovarjati so se morali sami, ker so zahtevali zagovornike iz sovjetske Rusije, tem pa vlada ni dovolila prekoračiti mejo. Potem je padla obsodba:

Od 149 delavcev je bilo 12 obsojenih na po 20 let ječe, 10 po 15 let, ostali pa na 5 do 10 let.

Italija.

V letih 1921-22 je po Italiji divjala državljanska vojna. Demokratska vlada, ki sama ni mogla uničiti delavskega gibanja, je podpirala fašistične bande, ki so se vozile od mesta do mesta in na zverinski način kaznovale delavske borbe za njihov edini zločin: za razredno zavezo in ljubezen do proletarskega razreda in njegove borbe. Z ognjem delavskih domov, s krvjo nešteti proletarskih žrtev so fašisti proslavljali nacijo.

Prebivalci mesteca Empoli so se čutili ogrožene od tega, kar je doletelo celo vrsto drugih mest. Bil se je ponličen boj med delavci na eni in policijo in fašisti na drugi strani. Delavci so odnesli zmago. Tedaj se je pa raznesla vest, da se bliža mestu vlak fašistov, ki hite svojim poraženim bratom na pomoč. Delavci so zasedli postajo, zgradili barikado in se udarili. Šele tedaj so spoznali, da na vlaku niso fašisti, ampak mornarji, ki se peljejo kot stakokazi, da zavzamejo mesta stavkujočih železničarjev. Toda že jih je padlo devet. Delavci so bili v premoči, ostale mornarje so kot vjetnike odvedli domov.

Drugi dan je prišlo ojačenje policije in močni oddelki fašistov. Okoli 400 delavcev je bilo aretiranih, vrženih v ječo in mučenih. Tri leta so sedeli v preiskovalnem zaporu. 132 jih je prišlo pred poroto. Celo poslopje je bilo polno fašistov, ki so obtožencem in braniteljem grozili. 40 je bilo oproščenih, 92 pa obsojenih od 2 do 30 let na skupaj 1451 let, 5 pa na dosmrtno ječo.

Ta dva procesa sta samo dva odlomka iz „zakonitih“ nasilij, ki je buržuazija vrši nad delavskim razredom. Jasno pa je iz obeh, da je buržuazija napram vnanjemu sovražniku še popustljiva, neizprosnost pa je napram svojem razrednemu sovražniku — proletariatu.

Nemčija.

Uničiti odporno silo delavskega razreda najprej Nemčije, potem pa tudi drugih držav — to je predpogoj za izvedbo zločinskega Dawesovega načrta. V Nemčiji so začeli. Vse stranke od socialistov do nacionalistov, vodijo ogorčeno kampanjo proti nemškemu komunistom. Vsi voditelji stranke so ali v zaporih ali pa se morajo skrivati pred policijo. Samo svoji krepki organizaciji, sloneči na obratnih celicah, se ima stranka zahvaliti, da jo ta enodušni napad ne bo strl.

Socialisti potom agitacije prepričujejo delavce, da jim bo Dawesov načrt prinesel zlati vek. Vlada obljublja pocenitev življenskih potrebščin in napoveduje konec

Poljska.

Pred mesecem dni se je v ječah v Samboru pripetil slučaj, ki živo osvetljuje razmere, ki vladajo v Poljski.

Sambor je mesto s 25.000 prebivalci in je upravno središče petrolejskega ozemlja v Vzhodni Galiciji. Iz ječ tega mesta, kjer se nahaja približno tisoč kaznjencev — med njimi precejšen procent političnih — se je 18. m. m. začel po ulicah strašen krik: „Dajte nam jesti!“ Bil je to krik, ki je prihajal iz tisočih ust samborskih kaznjencev.

Par ur na to je prišla infanterija, obkolila je ječo in streljala. Več jetnikov je bilo ranjenih, eden ubit. — Toda drugi dan se je krik ponovil. Tedaj je vnovič prišla vojska, izvlekla jetnike iz celic, jih mučila in okovala v verige. Razvlekli so jih v zapore v najoddaljeneše province.

Tri tedne po tem je prišla komisija raziskavat vzroke tega dogodka.

Evo demokracije! Povejte, da ste gladni, pa bomo streljali po vas! Gladu in krvi tisočih je treba, pa bomo milostno poslali tročlansko komisijo.

Indija.

Na poseben cdlok indijskega podkralja je bilo 66 voditeljev indijskega nacionalističnega gibanja vrženih v ječo. Komunistična stranka Indija je izdala proglas na svetovni proletariati, da izrazi solidarnost tlačnemu indijskemu narodu v njegovi borbi. Apel se obrača zlasti na angleški delavski razred, ki je predvsem poklican, da protestira proti imperialističnemu nasilju svoje buržuazije. — 4 indijski delavci so bili vrženi v ječo, ker so bili člani kom. stranke.

Kina.

Revolucionarna vlada v Kantonu, ki ji načeljuje Sun Yat Sen, je sklicala zastopnike raznih organizacij in stanov na razgovor o razorožitvi fašistov (ki se zovejo „tigri“) in o ureditvi avtonomije. Ta zbor je imel namen, da organizira ves narod za obrambo svoje vlade proti eksponentom inozemskega kapitala.

Kantonaka vlada je začela z aretacijami fašističnih voditeljev.

Širi naš list med tovariši v tovarni! Pridobivaj nove naročnike!

zvoje nazadujejo neprestano, anarhosindikalistične pa so naravnost propadle, med tem ko se leve krepijo. Anarhosindikalisti so komunisti potisnili v ozadje predvsem s svojim odločnim bojem proti Dawesovemu načrtu in pa z edino pametno taktiko napram inozemskim delavcem, ki jih francoski kapitalisti pogosto izrabljajo za zniževanje plač. Anarhosindikalisti skušajo s pestjo spreobrniti te priseljence, komunisti pa jih uvrščajo potom propagande v svoje vrste in jih tako napraljajo za so-bojevnike v razrednem boju.

Musolinijev režim polagoma razpada od Matteottijeve smrti sem. Delavski pokret se oživlja. Fašistične strokovne organizacije so delavci sami zaobrili od začrtane poti in jih povlekli v razredni boj. Razen tega jih delavci zapuščajo, pri volitvah v obratne svete pa zmajujejo levičarske liste. Socialisti izgubljajo ugled, anarhistovskoro ni več, delavstvo bo potom boja razdrlo trdnjavo fašizma.

V Belgiji so reformisti pred kratkim zakrivil poraz junaškega boja borinaskih rudarjev. Zaslužni kazni se hočejo odtegniti na ta način, da hite cepit organizacije, kar pa je našlo pri vseh strokah, celo pri onih, ki so docela v socialpatriotskih rokah, nepričakovan odpor.

V Čehoslovaški je strašna draginja, pod pezo katere mase revoltirajo. Delavci zapuščajo lažisocialiste in demonstrirajo pod vodstvom svojih borbenih obratnih svetov in internacionalne vsestrokovne zveze. Pogosti so napadalni štrajki. V tej neprestani aktivnosti so obratni sveti dobili velik pomen in vrtil se je Prvi državni kongres obratnih svetov, ki so se ga udeležili tudi mnogi socialdemokratski delavci, čeprav so jim njihovi voditelji pretili z izključitvijo.

Amerika je s pomočjo generala Dawesa izvedla kolonizacijo Evrope. Pred kratkim so se vršile volitve, pri katerih je ponesrečeni pacifistični kandidat La Flette držal plašč nad razrednimi razlikami. Gompers, Lewis in drugi od kapitala odvisni strokovni voditelji skušajo doseči sklad med gibanjem organizacij in interesi svojih kapitalističnih delodajalcev. Zato pa je toliko važnejše, vrniti organizacije delavcem. Liga za strokovno propagando se bori proti izključitvi opozicijskih elementov, za spremembo strokovnih zvez v industrijske organizacije in uporablja ves svoj vpliv na samostojne organizacije za to, da se obnovi enotnost. Stavkovni pokret raste. Glavna parola Lige je: Proti znižanju plač, proti podaljšanju delovnega časa.

Na Švedskem vlada socialdemokrat Branting. Položaj delavcev se je zadnji čas zelo poslabšal, podjetniki pa še napovedujejo znižanje plač in navajajo Dawesov načrt za vzrok. Razentega je buržuazija ustanovila svoje fašiste, kar pa delavsko borbenost samo podžiga; na Norveškem in Danskem se socialna demokracija v obsegu z buržuazijo bori proti delavcem.

Španija propada pod vojaško diktaturo generala Primo de Rivera. Industrija je popolnoma na tleh, izvajanje Dawesovega načrta jo bo uničila docela. Razredno-zavedne organizacije so radi postopanja izdajalskih socialistov in anarhistov oslabiljene.

V Avstriji delajo železničarji krizo in skrbijo (pred kratkim se je zamenjala vlada), v Ogrski se obnavlja gibanje, poljska buržuazija se poslužuje vseh razbojniških sredstev.

V Aziji raste ugled sovjetske Rusije.

In na Balkanu? Na Balkanu — po balkansko. Reakcija kot malokje, socialpatrioti izdajalski kot povsod. Borbe je treba, vztrajne borbe in nič strahu. Enotnost — to pa je prvi nujni predpogoj za prospeh proletarskega gibanja.

Ruske strokovne organizacije in Amsterdam.

Vseruski strokovni svet se je dne 26. júlja pismeno obrnil na vodstvo amsterdamske internacionale s predlogom, da se skliče kongres, potom katerega naj bi končnoveljavno prišlo do združenja med Amsterdamom in Moskvo. Na to so odgovorili iz Amsterdama, da se strinjajo z Vseruskim strokovnim svetom glede tega, „da more biti vedno ostrejši boj med delom in kapitalom uspešen samo, če se moči gospodarskih organizacij proletariata strnejo in se vzpostavi enotna mednarodna strokovna gibanja“. Nadalje pišejo, da

Strokovni pregled.

V času, ko so s padcem Macdonaldove delavske vlade padle reformistične in mirotvorne iluzije, ko je izid angleških in ameriških volitev napovedal nov val reakcije, je dobro, da si vsaj v glavnih obrih ogledamo gospodarski položaj in stanje delavskega gibanja v svetu.

V Nemčiji je razpuščen državni zbor in buržuazija je začela preganjati komuniste. S tem je dokazano, da je borba med nemškim delavstvom in kapitalom zaradi Dawesovega načrta, s katerim so nemški kapitalisti, da sebi zavarujejo pozicijo, predali proletariati na milost in nemilost angleškimi in ameriškim bankirjem, stopila v odločilen stadij. S tem načrtom, ki hoče doseči svoj smoter s tem, da stre odporno moč strokovnih organizacij, v zvezi

je prizadevanje socialistov proti strokovni enotnosti z levimi nemškimi in ruskimi delavci. Draginja skokoma narašča in obupni položaj delavcev bo kmalu napravil konec socialističnim mešetarjem, ki se postavljajo v pozo proletarskega odrešenika, v resnici pa so agentje mednarodnega kapitala.

V Angliji je eksperiment, da bi se razredna nasprotja pokrila s plaščem delavske vlade, žalostno končal. Laburisti so predvsem poskušali, zajeziiti bojevit pohod stavkovnih pokretov, a dosegli so obratno: za njih vlade so bili štrajki tako pogosti kot še nikoli prej. Pač pa narašča v delavskih vrstah leva orijentacija: energičen nastop na hulksem kongresu za mednarodno strokovno enotnost, navdušen

sprejem Rusov, delegacija, ki so jo odposlali v Rusijo, neznatna večina za izključitev komunistov iz stranke — vse to je živ dokaz tega probujanja.

Francijo še rešuje pacifist Herriot. Doslej je dosegel že te-le uspehe: frank je padel, draginja je narastla, državnim uslužbencem ni mogel izpolniti niti trohice obljub in zato se uradniki, železničarji in učitelji pripravljajo na boj. Delavstvo, ki je doživelo že vrsto težkih porazov (kovinarji, tekstilni in usnjarski delavci), je prislo do spoznanja, da bo uspešno samo gibanje potom močne, enotne strokovne organizacije in borbenih obratnih svetov. Že mesec sem trajajo stavke, ki kot plod tega spoznanja dosežajo večje ali manjše uspehe. Reformistične strokovne organi-

obstoje bistvene razlike med moskovsko in amsterdamsko taktiko, da pa hočejo kljub temu poskusiti vse za doseg enotnosti.

Vsruški strokovni svet je na to odgovoril: „Prizadevamo si na vso moč, v narodnem in mednarodnem obsegu doseči enotnost. Združiti je treba organizacije ebeh internacional, pa tudi one, ki so izven vsake internacionale. Predpogoj je, da priznavajo načelo razrednega boja. Najboljše je, da se skliče skupen kongres. Kar se medsebojnih nasprotstev tiče, smo pripravljeni, da se o njih na primernem mestu razgovarjamo. Velik korak do sporazuma pa je, da ta sporazum obojestransko iskreno želimo. Spoznanje o potrebi razrednega boja nas druži. — Naši predlogi so: popolnoma opustiti vsakršno skupno delo z buržuazijo; skupno se boriti v narodnem in mednarodnem obsegu proti svetovnemu kapitalu. — Želimo, da se razen pismeno v najkrajšem času sestanemo tudi na ustmeni razgovor.“

Proletariat vraga sveta gleda z zadovoljenjem na prizadevanje teh dveh najvišjih forumov in želi, da bi se nujna enotnost čimprej dosegla.

VI. strokovni kongres v sovjetski Rusiji.

Dne 11. novembra je bil v strokovnem domu v Moskvi otvorjen VI. kongres strokovnih organizacij sovjetske Unije. 853 delegatov zastopa 6 1/2 milijona strokovno organiziranih delavcev. Otvoril je Tomski, ki je pozdravil angleške delegate, na kar so zapeli Internacionalo. Tomski je govoril, da so med Amsterdamsko in Rdečo internacionalo nasprotstva, da pa je nujna potreba delavskega gibanja — enotnost. Za komunistično internacionalo je govoril Zinovjev, ki je na kratko omenil spremembo v svetovnem političnem položaju, ki znači nov pohod reakcije in da je spritno tega dejstva enotnost toliko bolj nujna. Po raznih pozdravih se je oglasil k besedi Purcell v imenu angleških strokovnih organizacij. Povedal je, da se je od 1. 1920, ko je bil zadnjič v Rusiji, položaj ruskega delavstva v vseh pogledih izboljšal; slikal je silen napredek sovjetske države in dejal: Da bi nam bilo dano, doživeti take spremembe tudi v Angliji! Izid zadnjih volitev dokazuje, da je pogled angleških delavcev obrnjen na Rusijo. Izjavil je, da se strinja z Zinovjevom, da je zadnji čas, da se vzpostavi enotnost strokovnega gibanja v mednarodnem obsegu. Enotnost je treba izvesti brez nepotrebnih formulacij in predpogojev. Strokovne organizacije sovjetske Unije ne smejo ostati izven strok. internacionale.

Tako Purcell, eden prvih strokovnih voditeljev angleškega delavstva, ki ima brez dvoma jasnejši pogled in čistjšo vest od naših socialpatriotskih frakcionašev.

Reformistični razredni boj.

Mi smo že večkrat pisali, kakšen boj vodijo socialpatrioti in kakšna je njihova mezdno-tarifna politika. Po svojih neuspelih potem vedno kričijo, zakaj da jih razkrinkavamo in da s tem razbijamo organizacijo. Seveda oni bi pač hoteli, da smo le za to, da plačujemo prispevke, da bi pa kateri zahteval pojasnil, kaj se dela in za kaj se uporablja društveni denar, kdor govori, kako se vodi boj za odpravo nočnega dela potom vodenih resolucij, pa kako centralni funkcionarji bremzajo boj za izboljšanje položaja živilskega delavstva, tisti je razbijač.

Že več kot leto dni imamo v Sloveniji, posebno v Ljubljani, zopet vpeljeno nočno delo in 12 do 13 urni delovnik. Sobota 18 ur. Vse po zaslugi teh socialpatriotov, posebno policajsocialista Magušarja. Da pridemo s fakti na dan!

Večina centralnih in podružničnih odborikov so začeli s delom že ob nedeljah. Seveda smo o tem zvedeli pomočniki ne od naših dičnih prvoboriteljev, ampak od mojstrov. Mojstri so zahtevali od pomočnikov, da tudi drugi delajo ob nedeljah, kot delajo drugod. Šlo je pri tem za sveče in stare žemlje. Pekarne, ki so bile ob nedeljah v obratu, so svojim odjemalcem lahko nudile sveže pecivo, druge pa seveda ne.

Potem, ko so nekateri odpovedali tem mojstrom, so se ti znašli nad svojimi pomočniki. In ko smo na shodu zahtevali pojasnila in oddali nezaupnico svojim zdajškim funkcionarjem, so rekli socialpatrioti, da ima to politično ozadje in da so zopet gotovi elementi tu, ki hočejo razbiti

organizacijo. Seveda je treba izključiti nekatere, posebno Praprotnika.

Zahtevalo se je tudi, kaj je s tisoči denarja, ki ga je dala pivovarna Union za brezposelne pomočnike. Odbor je na lastno pest naredil nogometno igro, imel je pri tem velik deficit. Da ga krijejo, so rekli, da imajo neki fond, da se bo iz tega izplačalo. Mesto da bi se dalo brezposelnim, se rabi denar za zafurane igre. Nikdar še ni bilo, da bi tako delali kakor se dela sedaj: nobenega blagajniškega poročila že osem mesecev. Mi smo jim to vse povedali, pa so izjavili, da bodo vse tiste, ki se upajo kritizirati, bojkotirali. Mariborski pomočniki ne vedo, kakšen je ta centralni odbor. Zakaj jim g. Čeh ne pove, kakšen je v resnici položaj?

Zato zahtevamo:

1. redni občni zbor centrale,
2. ujedinenje z vsemi živilskimi delavci Jugoslavije, ki ga centrala odbija brez vednosti članstva,

3. začetek enotne akcije za odpravo nočnega dela in za osemurni delovnik.

Proč z birokrati in generali!

Da živi nepomirljivi razredni boj!

Dopisi.

Vrhnika. Tri mesece pravične vlade zakona in reda, ali spoštovanje ljudske volje. 15. junija 1924 so se na Vrhniki vršile volitve v občinski svet. „Kmetško delavska lista“ sestavljena iz članov SSJ in NDSJ je dobila 7 odbornikov. (4 soc. dem. in 3 NDSJ.)

Nasilje Pašič-Pribečević-Zerjavovega režima pa se je obregnilo na podlagi zakona o zaščiti države tudi ob te skromne pravice državljana in pohodilo ljudsko voljo, parlamentarnim potom izraženo zahtevo 300 volilcev, da upravlja občinske posle delavec in kmet. Ali z nasiljem je režim P. P. odprl volilec oči in s tem utrdil v njih vero, da služi demokracija buržuaziji kot sredstvo za moderno suženjstvo, in da je buržuazija primorana gaziti lastno zakonodajo, da obdrži vladu v svojih rokah.

Že za 29. junija sklicana prva seja občinskih odbornikov je bila z dopisom okr. glav. z dne 22. junija odložena dokler ne pride odločitev baje glede mandatov kom. stranke.

Županstvo na Vrhniki je dne 3. septembra 1924 razposlalo vabila za sejo na dan 14. septembra 1924, na podlagi česar se je dalo sklepati, da je „odločba glede kom. mandatov že padla ali rešena in da ti mandatorji lahko opravljajo posle občinskih odbornikov.

Z dopisom z dne 6. septembra 1924 je pa srezko poglavarstvo (tako se z laj reče okrajnemu glavarstvu) dostavilo izvoljenemu članu NDSJ in dvema namestnikoma sledeči odlok:

Na podstavi čl. 18. zak. o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 2. avgusta 1921 št. 249 Mr. l. št. 249 proglašam, da ne morete opravljati poslov obč. odbornika v novo izvoljenem občinskem zastopu občine Vrhnika, ker pripadate kom. stranki.

15. septembra 1924 se je na ta odlok vložil priziv s sledečo argumentacijo:

V cit. odloku se navaja, da pripadam kom. stranki, kar ne odgovarja resnici, ker kom. stranka v državi ne obstoja že od leta 1920 in ne morem biti tedaj njen član. Priziv do danes ni rešen. Ta proces gaženja ljudske volje (po „Slovencu“) kakor se razvidi iz postavljenih datumov se je pričel v dobi odkritega nasilja P. P. režima. Odločba o spornih mandatih je bila izdana za časa vlade klerikalne pravice, reda in zakonitosti in bo negativno rešena pod odkrito diktaturo P. P. režima.

Jugoslovanska buržuazija proglašala člane NDSJ z namenom za komuniste, ker si je postavila zakon o zaščiti države, da jo brani.

Iz vseh dosedanjih preganjanj in preiskav pa ne more ta buržuazija nobenemu sodniku dokazati, da je član kom. stranke. Torej je jasno, da se v razkroju se nahajajoče kapitalistično gospodarstvo brani z vsemi nasilnimi in z zvijačo demokracije pobarvanimi sredstvi proti svojem zgodovinskemu potom določenemu nasledniku — proletariatu.

Le na ta način si moremo predstavljati večno krizo kapitalističnega vlad in preganjanje vsake poštene razredne proletarske stranke, ki se poslužuje v boju za do-

sego svojih ciljev tiste zakonodaje, ki jo buržuazija sama proglašala za sveto.

Klerikalni prvaki na Vrhniki so se laskavo izrazili napram delavcu in kmetu do obznane 12. julija 1924, obljubljali so veliko lepih reči. Posebno spoštovanje ljudske volje. Ko so bili na vladi, so na te čednosti pozabili. Danes se ponovno ogrevajo za spoštovanje ljudske volje in ni dvoma, da bodo v svojih glasilih, kakor tudi od nast. do ustalepševali sebe; češ mi smo za poštenje in pravico. P. P. režim vam je razveljavil mandate itd.

Toda, nam Vrhnčanom so odprli oči. Oni so glavni krivci o tem zločinskem gaženju ljudske volje. In še to so nas poučili: niso nam najbolj nevarni fašisti, ki so naši odkriti sovražniki in proti katerim se bomo zavoljo tega že znali boriti. Klerikalci pa so dvorezen nož; v besedah in programu zakonitost, v dejanjih zločin. V predstoječem volilnem boju, ko bodo spet lovili delavskih in kmetških glasov, jih bomo brezobzirno razkrinkali. Vrhnikiškim in vsem slovenskim proletarcem pa bomo pokazali pravo pot: pot boja in pravi cilj: delavsko-kmečko vladu.

Jesenice. Jesenice se zopet prebujajo in postajajo žive; na dan zopet prihajajo agenti-radikali, demokrati (žrjavovci), narodni socialisti in klerikalci; na dan prihajajo zopet vsi oni, katerih jeseniško delavstvo od zadnjih volitev v narodno skupščino ni videlo. Delavstvo se vprašuje, čemu, po kaj so prišli ti ljudje na Jesenice? Morda, da se bodo vendar usmili ubogih bednih delavcev in jim prinašajo srečo in zadovoljnost? Morda celo zato, da rešijo delavstvo ponovne redukcije, s katero namigava KID dan za dnevom? Morda zato, da rešijo stanovanjsko bedo in da pomagajo obupujočim staršem obleči in obuti bedno in napol nago deco? Morda celo radi tega, da prisilijo KID, da delavstvu izboljša povsem mizerne in sramotne plače in se odvzeto 95% povrne? Ako prihajate zavoljo gori navedenih stvari, dobro došli in delavstvo vas bo sprejelo z odprtimi rokami! Ako pa prihajate zopet s frazami, polnimi obljub in prinašate delavstvu v svojih taških podpajskami nove obljube avtonomij, novo izpeglano narodno ednistvo (orjuno), novo korupcijo, nov teror P. P. režima in mnogo na novo prelikanih stvari od lanskega leta. — Ako prihajate s temi stvarmi, pa vas jeseniško delavstvo prosi, da je bolje, da ostanete doma za pečjo in štejete ogromne dobičke, katere ste si na konto delavskih in kmetških žuljev nagrabili. Delavstvo vas je sito do grla in vas prezira. Delavstvo in revno kmetško ljudstvo ve, da mu vi ne morete dati svobode, da mu vi ne morete pomagati, marveč, da ga hočete potisniti še v večjo bedo, še v večjo sužnost, ono ve, da še niste sili njegove krvi in da prihajate samo zato, da bi vam delavstvo pomagalo ponovno na stolčke, da si ponovno prigoljufate in polastite še zadnjega, kar je še delavcu in kmetu od lanskega leta ostalo! Dovolj ste farbali, dovolj ste nas preganjali in trpinčili, zato vam kličemo vsi ponižani, preganjani in ogoljufani: Proč od nas, nikdar site kapitalistične hijene! Živela delavsko-kmečka solidarnost! Živela vlada delavcev in kmetov!

Veles. Na jugu Eshaezije, med makedonskimi hribi leži mesto Veles. Med golimi planinami in ob dotini Vardarja leži kolodvor, od koder so pričeli lansko leto graditi železniško progo Veles-Štip. Ta proga nima toliko gospodarskega pomena kot vojaško-strategičen. To progo so delali z izredno intenzivnostjo in so jo letos tudi dogradili. Ko je bila proga gotova, so prišle razne visoke osebe, da jo slovesno otvorijo in se gostijo na račun lačnega ljudstva. Napijale so se zdravice itd., a o trpljenju tistih, ki so progo gradili in mnogi za vedno izgubili svoje zdravje, ni bilo besedice. Vsi meščanski časopisi so pisali o otvoritvi proge, seveda so pisali na svoj meščanski način. Zato pa hočem jaz v Delavsko-kmetškem listu opisati trpljenje tehničnega bataljona železničarske čete in pionirskih bataljonov.

Klerikalni tigri, ki so pri lanskim volitvah postavili za eno glavnih svojih volilnih parol: „Slovenski fantje morajo iz Makedonije nazaj domov, v naše kraje!“ — se niso prav nič pobrigali za bedo slovenskih vojakov v Makedoniji. Še slabši so bili od samih radikalov. Dočim so se nam prej izplačevale redno vsaj borne „nadnice“-plače, jih pod Korošec-Davidevičevu vlado dva meseca nismo dobili. Niti eden klerikalnih poslancev se ni potegnil

stvarno za izboljšanje položaja trpinov-vojakov v Makedoniji.

Vstajali smo ob dveh zjutraj ter delali od treh do pol dvanajstih neprestano z enkratnim odmorom 10 minut, popoldne smo pa delali od dveh do devetih zvečer. Priganjačev je bilo skoro več kot delavcev, in so nas zmerjali in suvali. Na delo so silili tudi bolne vojake in jih niso pustili na zdravniški pregled. Tudi malarija je razsajala med nami.

Odtegovali so nam denar za izboljšanje hrane, za podplate, žeblje i. dr., a hrana ni postala boljša, ampak še slabša. Znane je, da je družba izplačala komandam več, kot smo dobili vojaki. A nikogar ni bilo, ki bi se resno pobrigal za to stvar.

Spomladi se bo menda nadaljevalo z grajenjem drugih prog po Makedoniji v dolžini 100 km. Verjetno je, da bodo zopet uporabili vojaške čete. Opozarjamo vse delavske organizacije in pristojne forume, da se za stvar zavzamejo in da tako izkoriščanje človeške delovne sile preprečijo. Kajti na tak način se tudi ustvarja velika armada brezposelnih in se nižajo delavske plače ter onemogoča proletariatu vsaka akcija za izboljšanje položaja.

Naj se da predvsem delo nezaposlenim. Pri tem se mora strogo upoštevati osemurnik in druge določbe zakona o zaščiti delavcev.

Delovno ljudstvo naj se iz tega uči, naj sledi rudečemu praporju razrednega boja in mednarodnosti, da bomo čim prej v stanju, da zmagamo s svojo osnovno zahtevo: Vlada naj delo in nihče drugi, kapitalizem ne sme več izsesavati ljudstva. Živel razredni boj! Živela mednarodna solidarnost vseh zatiranih in izkoriščanih!

Borovnica. Skrajni čas je že, da tudi iz našega kraja spregovorimo delavci k vprašanju bolniške blagajne, ki izmaga delavce, mesto da bi jih podpirala. Pri nas v Borovnici je zbolel lesni delavec in je bil resno bolan dolgih pet tednov. Koncem bolezn mu je dal zdravnik dr. Marolt na Vrhniki zdravniško potrdilo, da je nesposoben za službo in koliko hranarine naj se mu nakaže. Te hranarine celih 5 tednov ni dobil in še potem ne. Kako naj ta delavec živi? Prihrankov nima več in tudi ne postranskih dohodkov, s katerimi bi mogel še nekaj časa životartiti. Ne preostaja mu drugo, kot da prime za beraško palico, in te pa zopet ne sme. Ali naj gre živ v grob? Kje je krivda? Ali na podjetniku Kobiju ali na bolniški blagajni? Delavstvo Borovnice obsoja tako upravo bolniške blagajne in zahteva, da se v njo razpišejo volitve, da pridejo noter ljudje, ki bodo delali v interesu delavstva.

Trbovlje. Gospodarska zadruga Rudarski dom v Trbovljah se najiskrenejše zahvaljuje vsem darovalcem prostovoljnih prispevkov za popravo gospodarskega poslopja Rudarski dom, požganega 1. junija t. l. Nabralo se je:

Nab. pola	1	okraj	Gabersko	Din	190—
2	2	Za cesto	540—		
4	4	Hrastnik	162.75		
5	5	Bukova gora			
		in Žabja vas	344—		
7	7	Njiva	239—		
8	8	Trbovlje II	456—		
9	9	Doberna	75.25		
10	10	Petelinova	298—		
11	11	Polaj	626.25		
13	13	Vode	2393.50		

skupaj Din 5324.75

Tiskovni sklad

Maribor 46 Din; po 40 Din Štajmer B., Zagreb, in Ing. A. Štebi, Ljubljana; po 20 Din Košir Janez, Ljubljana, in Knapič, Kočevje; po 10 Din Strašek Joško, Kovič Rudolf iz Zagorja, Tomšič Ivan, Ljubljana, Jenko Peter in Springer F., Kočevje; po 5 Din Rotter Anton, St. Jurij v Slov. gor., Neimenovani iz Maribora, Kreger Josip iz Ljubljane, Božjak Ivan, Siter Ivan, Drame Stanko, Siter Franc, Gerhard Alojz, Vodlan Franc iz Zagorja, Tavčar Marija, Kolkaj Viktor iz Ljubljane, Černe Franc iz D. M. v Polju; po 2 Din Belzac Josip iz Podglani pri St. Janžu, Tavčar Marija iz Ljubljane; Novomeški proletarci 83.75 sodrugi iz Ruš 183 Din; K. J. 20 Din; Borovnica 30 Din; po 5 Din Rus Ivan, Valend Bertl, Igl Norbert iz Zagorja, Deržek iz Kočevja, Keber Ignac iz Sent Janža; Blaško Robert iz Zagorja Din 1.75, skupaj 331.75 Din.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani. Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje. Odgovorni urednik Josip Pezdir, sedlar.